

Andy McNab

Epicentrum

A.W. Bruna Fictie

Deel I

1

Camp Hope Provincie Atjeh, Sumatra

Zondag 2 januari 2005

15.39 uur

Shit...

Dit liep niet goed af.

Die twee waren weer bezig, en deze keer zou een van hen in de kreukels komen te liggen.

Mong torende boven BB uit en drukte zijn voorhoofd hard tegen de kruin van de andere man om te voorkomen dat die zich terugtrok om hem een kopstoot te geven. Mongs zweet droop in BB's gezicht en vervolgens in het zand. Hij haalde diep adem met zijn tanden op elkaar geklemd. Ik kon hem zelfs horen vanaf de plaats waar ik zat.

Ik kende Mong. Als hij ergens aan begon, maakte hij het af.

Ik sprong overeind en liep om een berg verpulverd, veelkleurig hardhout heen die ooit een vissersboot was geweest. Het was een week na de tsunami en Atjeh was nog steeds een rampgebied. Overal lagen wrakstukken. De kuststreek leek net Hiroshima na de bom. Het getij voerde met elke golf nieuwe wrakstukken en lijken aan.

'Mong, nou is het genoeg, jongen! We hebben werk te doen!'

Hij luisterde niet. Hij snoof als een stier.

'Kappen, jongen. Ophouden. Er zijn geen ziekenhuizen. Helemaal geen medische spullen.'

Maar Mong zat in zijn eigen kleine wereld. Deze jongens waren net twee opwindrobots. Ze gingen tegen elkaar in totdat hun raderen het begaven.

BB zou worden ingemaakt, en dat wist hij. Maar hij gaf geen krimp.

'Jongens, schop mekaar maar verrot als we thuis zijn.'

Het hield nog steeds niet op.

Mong bewoog zijn voorhoofd snel heen en weer en dreunde hard tegen BB's anders zo perfect gekapte kruin. BB zakte in elkaar, maar voordat zijn knieën het zand raakten, haalde Mong uit met een vuist die als een heipaal tegen zijn rechterslaap beukte.

BB kon niet veel anders doen dan de pijn over zich heen laten komen.

Nog niet bekomen van de dreun, sloeg hij zijn armen om Mongs middel om hem mee omlaag te trekken. Mong bleef waar hij was, maar zijn broeking omlaag, zodat de getatoeëerde contouren van twee handen tevoorschijn kwamen, een op elke bil. Het leek net of iemand anders zijn achterste had vastgegrepen.

Mong probeerde los te komen, maar BB klampte zich aan hem vast. Hij hield zijn armen stevig om Mongs knieën en gooide zijn gewicht naar voren. Mong viel in het zand. Ze deden allebei een verwoede poging om een vuistslag uit te delen.

Ik trok een dunne balk los van de vissersboot.

Mong schreeuwde niet meer. Hij bewaarde zijn adem voor het gevecht. Hij hees zich op zijn knieën en haalde nog twee keer uit met zijn vuist, maar BB ontweek hem. Elk van die vuistslagen zou hem bewusteloos hebben gemaakt.

De derde vuistslag miste ook, maar de volgende trof BB tegen de zijkant van zijn hals. Nu was het met hem gedaan. Mong liet zich schrijlings op BB's borst zakken en sloeg met zijn vuisten in op het lichaam van de jongen.

BB probeerde zich op te rollen om zijn filmstergezicht te beschermen.

Ik had me bijna op hen gestort. 'Mong! Hou daarmee op! Niet vandaag!'

Er verzamelden zich blanke gezichten bij de rij NGO-tenten vijftig meter achter ons, hulpverleners die uit de hele wereld waren gekomen om te helpen. Duizenden Indonesiërs hadden hun toevlucht tot de heuvels genomen, en dagelijks kwamen velen van hen terug. Ze hadden gehoord dat er een opvangkamp was, maar de meesten durfden niet dicht bij de oceaan te komen. Ze waren doodsbang voor een nieuwe dodelijke golf.

'Mong, hoor je me?' Ik stond bij hen. 'Stoppen. Nu.'

Het was te laat. BB vocht terug. Het was allemaal zijn schuld; dat was het altijd. Hij had Mong de hele dag al lopen jennen. Toch had ik een zekere bewondering voor die klootzak. Weinigen zouden het zo lang tegen die kolos van een man hebben uitgehouden.

'Mong, dit is je laatste kans. Ik doe je wat als je nu niet ophoudt.'

BB dreigde lelijk in de vernieling te raken. Het was zijn verdiende loon, maar dit was er de dag niet voor.

Ik liet de balk op Mongs rug neerdalen en hield hem op zijn plaats terwijl hij over BB heen zakte, zodat hij wist dat ik daar nog was. BB duwde hem opzij, begreep hoe het zat en rolde weg. Hij kroop een meter of zo, zijn gezicht een masker van bloedkleurig zand.

'Rot op, BB, en ga jezelf opkalefateren.'

Ik drukte hard tussen de schouderbladen van Mong, die overeind probeerde te komen. 'Liggen blijven of ik sla je nog een keer. Het is een grote klootzak, maar dit is niet de tijd of de plaats. Regel het maar als het karwei erop zit. Oké?'

BB stond op en schuifelde naar onze tent. De menigte hulpverleners week als de Rode Zee uiteen om hem door te laten.

Ik ging op een olievat zitten dat in het zand stond, maar hield de balk nog tegen Mongs rug gedrukt. Het strand lag bezaaid met allerlei troep. De zeestraten waren het favoriete dumperrein voor gevaarlijke afvalstoffen uit de hele wereld, en waarom ook niet? De enigen die het ooit zouden merken, waren een stel Indonesische vissers. De sluikstorters hadden er alleen niet op gerekend dat een tsunami hun vuile was in het zicht van honderd tentladingen internationale waarnemers op het strand zou gooien.

‘En trek je broek omhoog, jezus nog aan toe. Ik krijg de kriebels van die handen.’

2

Ze hadden in andere squadrons gezeten, maar ik kende Mong en BB al sinds mijn SAS-tijd. Tegenwoordig waren we niet meer bij de SAS, maar trokken we over de wereld en verdienden we een paar pond waar we maar konden.

'BB' was een afkorting van '*Body Beautiful, Mind Full of Shit*' ('Mooi lijf, klotekarakter'). Hij was niet op de normale manier bij de SAS gekomen, dus niet uit het Britse, Australische of Nieuw-Zeelandse leger, maar hij was zo van de straat gekomen en had zich aangemeld nadat hij te veel SAS-onzin op tv had gezien. Jammer genoeg had hij de cultuur niet kunnen oppikken. Hij kon de taal niet eens spreken. Hij was gewoon een verkoper van mobiele telefoons die in zijn vrije tijd soldaatje speelde. De SAS was voor hem meer een droom die werkelijkheid werd dan werk dat gedaan moest worden. Hij had niet beseft dat je eerst in de leer moest gaan voordat je een vak kon uitoefenen.

BB had de pest aan zijn bijnaam. Hij wilde dat al zijn maten hem Justin noemden. Alleen had hij geen maten.

Eigenlijk viel hij wel mee, en hij deed zijn werk ook vrij goed. Alleen had hij het niet te pakken, wat dat 'het' ook mocht zijn. Hij kwam uit het noorden van Engeland, had een vlotte babbel en een hoge dunk van zichzelf. Hij deed alle gewichtstrainingen en slikte alle voedingssupplementen. Zijn T-shirts waren twee maten te klein. Hij smeerde een vochtinbrengende crème op zijn gezicht en werkte elke vrije seconde aan zijn bruine teint, voor als hij weer in Engeland was en ging cruisen in zijn rode Mazda 5.

Het ergste was nog wel dat hij Mongs vrouw wel zag zitten en dat ook steeds liet blijken. BB had weinig scrupules als het aankwam op horizontale gymnastiek. Hij was ruimschoots dom genoeg om te proberen haar te versieren. Dat had hij vroeger ook al geprobeerd, voordat Mong ten tonele was gekomen, maar Tracy had al gauw begrepen dat hij haar niet zou kunnen geven wat ze nodig had.

Natuurlijk was BB niet de enige die op haar viel. We vielen allemaal op haar. Ze zag er goed uit en had het soort glimlach dat een kleuterleidster

niet zou misstaan. Alles aan haar was nagenoeg volmaakt: zoals haar donkere haar over haar schouders viel, zoals ze zich kleedde. We noemden haar Racy Tracy, maar eigenlijk klopte dat niet.

Voor iedereen behalve BB was ze verboden terrein. Ze was de vrouw van iemand anders. En die iemand was een van onze maten.

Deze nieuwe vechtpartij had al een week in de lucht gehangen, vanaf het moment dat we in Engeland bij elkaar waren gekomen. BB had Mong een paar jaar niet gezien, maar hij was meteen weer met zijn flauwe opmerkingen begonnen: 'Als ze nog eens een echte man nodig heeft, mag je haar mijn nummer geven.' En daar was het niet mee opgehouden.

Ik gaf Mong een por. 'Gaat het een beetje?'

'Ja.' Hij tilde zijn hoofd op, hield een vinger op elk neusgat en blies een stroom zand en snot uit. Hij knikte naar de golven, die tien meter bij ons vandaan tegen het strand beukten. 'Ik ga me maar eens opknappen.'

Hij sprak met het accent van de West Country. Dat paste niet bij zijn uiterlijk. Mong was een groot gevaarte. Hij had de bouw van een worstelaar. Hij was lang en zwaargebouwd, met donkerblond krulhaar. Hij ging nooit naar de sportschool en deed niet aan gewichtheffen, maar evengoed was hij een en al spiermassa. Zo was hij nu eenmaal gebouwd.

Hij had ook een kolossale kont. Elke bil was met gemak groot genoeg voor die handen. Als hij zijn kleren uit had, leek hij aan de achterkant net een plaats delict. Als hij een paar biertjes ophad, wilde hij nog weleens zijn broek laten zakken en zijn spieren zo bewegen dat het net leek alsof de getatoeëerde handen kaarten aan het schudden waren. Als hij op de versiertoeer was, had hij de tekst 'Nog een kaart?' Er zat nog steeds iets van de marinier in hem, hoe hij ook zijn best deed dat te verbergen. Als die kerels bezopen waren, hadden ze maar een kleine aanleiding nodig om uit de kleren te gaan.

BB was een heel ander verhaal. Om zijn lichaamsmassa in stand te houden moest hij voortdurend aan gewichtstraining doen en handenvol voedings-supplementen nemen. Zijn rugzak zat altijd vol met proteïnepoeder.

3

Mong hees zich overeind. Hij had nog geen schrammetje.

‘Hij lult uit zijn nek, Mong. Dat weet je toch?’

Hij pakte een handvol zand en liet het door zijn vingers glijden. ‘Het lukt hem nog steeds me op stang te jagen. Na al die jaren.’

‘Wat zei hij deze keer?’

Mong keek een andere kant op. Hij knipperde met zijn ogen, alsof hij daar ook zand in had. ‘Hij begon over de trouwfoto. De rotzak. Hij zei dat ik hem moest blijven controleren.’

Als BB het op een getrouwde vrouw had voorzien, ging het hem er niet om dat hij met haar naar bed ging, of zelfs dat hij op haar viel. Het ging erom dat hij haar veroverde, dat hij haar man een slag voor was. Toen hij een keer dronken was, zei hij tegen me dat hij in het huis van een nieuwe verovering altijd vroeg of hij de trouwfoto mocht zien. Zodra hij alleen was, haalde hij de foto uit de lijst, pakte een pen en schreef ‘J was hier’ halverwege de voorkant van de bruidsjurk. Als hij een beetje haast had, schreef hij het vlug op de achterkant, als een hond die zijn poot hief om zijn territorium af te bakenen. En wanneer het dan allemaal voorbij was, zei hij tegen de vrouw in kwestie: ‘Ga maar eens naar je trouwfoto kijken.’

Dat was Tracy niet overkomen. Ze was een meisje uit Hereford dat al vanaf haar zeventiende met sas-mannen omging. Zij en haar zus hadden jarenlang geprobeerd er eentje te strikken. Waarom ook niet? Het leverde ze een huis op, en een man met een goedbetaalde baan die het grootste deel van het jaar weg was. Voor meisjes als Tracy was het een heel gewoon leven, maar dan met geld en zekerheid. Ze was niet op geld belust, maar wel realistisch. En het betekende dat ze geen rare sprongen maakte toen ze Mong eenmaal had. Nog afgezien van het feit dat ze echt van hem hield.

‘Laat hem de pleuris krijgen. Je weet dat Tracy hem nog niet met een tang zou aanraken. Hoe lang zijn jullie al bij elkaar?’

‘Zes jaar.’

‘Je moet het van de zonnige kant zien, jongen. Je had ook met Janet opgescheept kunnen zitten. Dat was een regelrechte nachtmerrie gewor-

den. Dan had je de trouwfoto elke maand moeten verwisselen, alsof je handtekeningen verzamelde.’

Hij veegde het zand uit zijn ogen en lachte.

Janet was de nachtmerrieversie van haar zus. Tracy’s enige gebrek was haar naïviteit. Terwijl Janet een hoofd vol onzin had, had dat van Tracy alleen ruimte voor sprookjes met een happy end. Voordat ze Mong leerde kennen, had ze telkens gedacht dat ze de ware liefde had ontmoet en dus uit de kleren moest gaan. Pas na een tijdje besepte ze dat ze zich alleen maar liet naaien en daarna aan haar lot werd overgelaten.

Janet was een beetje kouder, berekenender. Ze wist dat ze van tijd tot tijd aan de kant gezet zou worden, totdat ze op iemand stuitte die dom genoeg was om aan haar te blijven plakken. Tracy was Mong altijd trouw gebleven. Ze hoorde niet thuis op de vleesmarkt van Hereford. Janet daarentegen dacht dat ze het aankon; ze dacht dat ze zonder kleerscheuren van de ene op de andere man kon overstappen.

Ik keek naar de NGO-tenten, een zee van helderblauw en oranje zeildoek, verbonden met gloednieuwe generatoren.

BB was in die van ons verdwenen en de mensen van de witte Land Cruisers waren teruggegaan naar wat ze aan het doen waren geweest. Niet dat ze veel hadden kunnen uitrichten. Bij die NGO’s ging het er altijd meer om dat je goed overkwam dan dat je echt iets goeds deed. BB was zijn roeping misgelopen.

4

Mong krabbelde overeind en liep naar de waterkant. Ik liet mijn balk vallen en kwam bij hem staan. ‘Je bent een geluksvogel. Weet je dat?’

Hij aarzelde even en knikte me toen vlug toe. Hij nam zijn blik niet weg van het schuim dat voor ons over het zand rolde.

‘Ik weet nog dat het halve B-squadron tegen je zei dat je bij Tracy uit de buurt moest blijven, alleen maar omdat ze zelf achter haar aan wilden. Ze zagen niet wat jij zag. Ze is verliefd, jongen. En op jou, niet op een ander. Alleen op jou.’ Ik wees met mijn vinger naar hem alsof ik hem een standje gaf.

‘Jullie hebben elkaar. Dat is het enige wat telt. Laat BB doodvallen, laat ze allemaal doodvallen. Ga maar eens na wat een puinhoop velen van ons ervan hebben gemaakt, BB is daarop geen uitzondering. Ze zijn jaloers op jullie twee. Dat zijn we allemaal.’

Hij knikte weer.

‘Waarom gaan jullie niet gewoon uit Hereford weg? Waarom zouden jullie daar blijven?’ In de filmversie van het leven van Mong en Tracy die door mijn hoofd ging, zouden ze meteen na zijn vertrek uit de SAS hun biezen hebben gepakt en ergens zijn gaan wonen waar niemand hen kende. Als Shrek, maar dan zonder het moeras.

Mong had heel wat van BB te verduren, maar achter zijn rug om werd nog veel meer gezegd. Hij was zo groot en sterk dat de anderen niets in zijn gezicht durfden te zeggen.

Hij haalde zijn schouders op. ‘Tracy wil bij haar moeder en zus in de buurt blijven. Ze is gek op haar familie.’

Ik voelde dat mijn mondhoeken omhoogkwamen voor een glimlach. ‘Geen wonder dat ze je allemaal een softie vinden.’

Dat was hij niet. Ze vergaten wat hij voor de kost deed. En ze zagen vriendelijkheid voor zwakheid aan. De sukkel stuurde nog steeds geld naar een vrouw die hij tegen het lijf was gelopen toen hij bij de marine zat. Op een zaterdag stond hij in de rij voor de kassa van de supermarkt met drie van zijn maten, elk met een kratje bier, klaar om naar een rugbywedstrijd te gaan kijken. Ze stond voor hen en klaagde dat ze geen geld had om lui-

ers te kopen; een van de oudste trucjes van de wereld, maar Mong trapte erin. Hij betaalde voor al het bier en ook voor de Pampers, en was dat daarna altijd blijven doen. De baby moest inmiddels een jaar of twaalf zijn, en hij stuurde haar nog steeds geld.

Mong had altijd een zwak voor kinderen gehad. Hij was peetvader van genoeg kinderen om er een voetbalelftal van te maken. Tracy en hij hadden zelf nog geen kinderen, en ik was er vrij zeker van dat hij daar moeite mee had. Omdat hij er nooit over praatte, vroeg ik er ook niet naar.

Mong waadde door de plastic zakken en flessen de zee in. ‘Nick?’ riep hij boven het bulderen van de branding uit.

‘Ik ga je rug niet wassen.’

‘Als mij iets overkomt – als ik word neergeschoten – zul je toch wel voor haar zorgen?’

Om mij niet te hoeven aankijken maakte hij met veel vertoon zijn gezicht nat. Ik wist dat het moeilijk voor hem was om zo emotioneel te zijn. Maar ach, hij was de enige niet.

‘Er gaat toch niets gebeuren? Tenzij je te lang blijft poedelen met dat stel daar...’ Ongeveer twintig meter voor Mong dobberden drie opgezwollen lijken in de troep die met de golven meekwam. Ik knikte in hun richting. ‘Behalve dat kan er deze keer niks misgaan, of die klootzak moet een overdosis proteïnepoeder nemen.’

Hij lachte niet. Daar was hij niet voor in de stemming. ‘Thuis gaat alles goed. Echt waar. Maar als iets goed gaat, is dat bij mij nooit van lange duur. Weet je wat ik bedoel?’

Toen hij uit de branding kwam, werd hij aangestoten door een drijvend lijk. Hij stapte opzij met de behendigheid van een voetballer die een tackle ontwijkt. Zijn kleren plakten als een tweede huid aan hem vast. ‘Wil je op haar passen?’

‘Dat heb ik je al gezegd, jongen. Natuurlijk doe ik dat. Maar het zal niet nodig zijn.’

Terwijl we naar de tenten terugliepen, veegde hij nog eens over zijn ogen.

Ik keek hem even aan en werd beloond met een schaapachtige grijns. ‘Dat verrekte zand.’

5

We hadden een vierpersoonstent waarin we rechtop konden staan, een oud geval van grauw zeildoek dat lelijk afstak tegen de dure gore-textenten met opblaasframes waarin de mensen van de NGO's zaten.

BB zat op een aluminium kist waar vers proviand en flessenwater in had gezeten. Die kist had er eenzaam uitgezien, zoals hij die ochtend doelloos voor iemands bivak had gestaan, en dus hadden we besloten hem een nieuw thuis te geven. We hadden iets nodig om op te zitten en om onze kleren in op te bergen.

BB keek niet op toen we de tent binnenkwamen. Hij was bezig watten in zijn neus te stoppen. Mong liep hem straal voorbij naar zijn hoek en trok zijn natte kleren uit. Het geroezemoes van Franse, Duitse, Amerikaanse en Spaanse stemmen op de achtergrond kwam zelfs boven het snorren van de generators uit. De NGO'ers deden een wedstrijdje: wie was het meest bij de slachtoffers betrokken?

Ik veegde de troep van mijn broek, trapte mijn kistjes uit en liet me op mijn veldbed vallen. Die twee kooivechters moesten zelf maar zien dat ze het oplosten. Over ongeveer drie uur zouden we vertrekken. We zouden ons werk doen en dan maken dat we weer thuis kwamen.

Tussen de tentflappen door keek ik naar de bedrijvigheid in het high-techkamp. Het leek net een combinatie van *Star Trek* en *Carry on Camping*. Hulpverleningskrijgers met een of andere badge liepen van hot naar her en praatten nadrukkelijk in radio's om tegen anderen te zeggen wat ze moesten doen.

Ik luisterde naar het dreunen van vliegtuigen in de lucht. Die brachten eten en water, al zou maar een deel daarvan terechtkomen op de plaats waar het nodig was. Er werd al geklaagd dat 30 procent van wat er aan voedsel, tenten en dergelijke op het vliegveld binnenkwam door het leger werd geconfisqueerd als invoerheffing. De vorige dag hadden we soldaten twintigkilozakken rijst – met VN in grote letters erop – aan de smekende plaatselijke bevolking zien verkopen. Zelfs de piraten die de zeestraten tussen Sumatra, Thailand en Maleisië onveilig hadden gemaakt, wilden hun deel hebben, nu er op zee niets meer viel te roven en verkrachten.

Camp Hope – ik wist niet wie het die naam had gegeven, maar het moest wel iemand met gevoel voor humor zijn – lag in het zuiden van Banda Atjeh, de grootste stad en hoofdstad van de provincie Atjeh. Het bevond zich in de noordwestelijke punt van Indonesië. Tot aan 26 december van het jaar daarvoor was – afgezien van de 250.000 inwoners – niemand anders in dat deel van het land geïnteresseerd geweest dan de oliemaatschappij en de strijders voor een onafhankelijk Atjeh.

Toen had de aardbeving in de Indische Oceaan toegeslagen, ongeveer 250 kilometer voor de kust. Dit deel van de wereld was letterlijk op zijn kop gezet. Geen enkele andere grote stad had zo dicht bij het epicentrum van de aardbeving gelegen als Banda Atjeh. Tot nu toe werd geschat dat er ongeveer 160.000 doden in de regio waren gevallen, en dat aantal zou toenemen in de komende weken, als het puin werd geruimd en er nog meer lijken aan land spoelden. Binnenkort zou de cholera zich als een inktvlek verspreiden, net als de besmetting door de gele en groene troep die uit de aangespoelde vaten lekte.

Tot overmaat van ramp verkeerde de regio al sinds het midden van de jaren negentig in staat van oorlog. Gerakan Atjeh Merdeka (GAM), de Beweging voor Vrij Atjeh, probeerde Indonesië te dwingen een onafhankelijke islamitische staat te accepteren. Atjeh had een hoger percentage moslims dan andere delen van het land en had in 2001 de sharia mogen invoeren, maar de GAM wilde veel meer dan religieuze rechtspraak. Ze wilden de inkomsten van de olie en het gas die in de provincie te vinden waren voor zichzelf houden, inkomsten die nu voor het merendeel regelrecht naar de schatkist gingen en waarbij natuurlijk ook de nodige roepia's werden afgeroomd.

Natuurramp of niet, het Indonesische leger vond het niet prettig dat we daar waren. Ze hielden toch al niet van buitenlanders, maar de afgelopen week, na de tsunami, hadden ze geen keus gehad. En nu begonnen ze hun gezag weer uit te oefenen. Ze beperkten onze bewegingsvrijheid, want ze waren bang dat onze voorraden naar de GAM zouden gaan. Ze wilden die strijders laten verhongeren en het kon ze niet schelen als de gewone bevolking ook hongerleed.

6

Buiten ontstond een woordenwisseling tussen een Amerikaan en een Duitser die klonk als Arnold Schwarzenegger met zijn ballen in het nauw. Het ging erom welke groep de militaire vergunning zou krijgen om hulp te gaan verlenen in een afgelegen dorp.

In de loop van de jaren had ik veel NGO's in bijvoorbeeld Afrika zien opereren en wat ik zag, vond ik nooit erg verheffend. Ik kreeg sterk de indruk dat die organisaties in feite ondernemingen waren, en deze twee mannen klonken alsof ze druk aan het concurreren waren om een stukje van de ramptaart. De plaatselijke bevolking had niet alleen voedsel en onderdak nodig, maar ook bescherming tegen dat stel.

De MONGO's – My Own NGO – waren soms nog erger. Dat waren de kerels die dachten dat ze de dingen goedkoper en beter konden doen dan de echte hulpverleners. De meesten kwamen op eigen houtje. Met een toeristenvisum in de hand – als er mensen waren om zo'n visum te verstreken – huurden ze een auto, plakten er een sticker op, en, hoppa, ze konden zakendoen.

Kort voor ons vertrek had ik 'tsunami' en 'donatie' gegoogeld en ik had meer dan zestigduizend verwijzingen naar allemaal gloednieuwe MONGO-websites gevonden. In sommige gevallen waren het natuurlijk alleen maar trucs om geld binnen te halen.

Individuele hulpverlening was trendy in Groot-Brittannië, Scandinavië en Australië. En in de Verenigde Staten verleenden de belastingautoriteiten vrijstelling aan gemiddeld 83 nieuwe liefdadigheidsinstellingen per dag. Tot nu toe waren er meer dan 150.000 geregistreerd en dat waren dan alleen nog de jongens die de moeite namen het via het officiële systeem te spelen. Dit alles wist ik alleen omdat Mong, BB en ik die weg ook hadden gevolgd.

Aid 4 Tsunami. Dat waren wij. We hadden accreditatiepapieren om het te bewijzen; die hadden we zelf gedrukt. Het was niet de origineelste naam voor een charitatieve instelling, maar hij was goed genoeg. Er waren organisaties met veel slechtere namen. En we beschikten over evenveel financiering als alle andere MONGO's.

7

In ons deel van de tentenstad wemelde het van het westers medisch personeel dat een eigen MONGO had opgericht en alles had laten vallen om te komen helpen. In de meeste gevallen betekende dat dat ze in hun eentje in een huurauto op pad gingen, met een EHBO-kistje op de passagiersstoel. Sommige inwoners waren al drie of vier keer onderzocht en hadden geen flauw idee van wat de dokters tegen hen zeiden, welke geneesmiddelen ze hadden gekregen en waar en waarom ze die moesten innemen.

De artsen draafden rond alsof ze George Clooney waren en legden alles op video vast om hun sponsors thuis ertoe te bewegen meer geld te sturen. Velen van hen deden natuurlijk heel goed werk, maar anderen stelden onjuiste diagnoses, omdat ze te haastig waren en niets van de plaatselijke omstandigheden wisten. Zelfs BB had nog meer kijk op de plaatselijke parasieten en ziekten, en hij was alleen maar SAS-medic geweest.

De MONGO's van de categorie God waren het ergst. Ik was in Afrika eens op een stel christelijke hippies gestuit. Ze waren daar om patiënten te verzamelen voor wat ze hun 'schip van barmhartigheid' noemden. Dat bleek een oud cruiseschip te zijn dat tot drijvend ziekenhuis was verbouwd om 'hoop en genezing' naar de arme heidenen te brengen.

Dat was allemaal heel mooi, maar omdat het ding daar maar een week lag, konden ze alleen operaties doen waarbij niet veel nazorg nodig was. Het was daar vergeven van de mensen die aan schotwonden en machete-amputaties lagen te sterven, en op het schip van barmhartigheid konden ze alleen maar iets aan staar en hazenlippen doen, gevolgd door films over Jezus.

Er waren al ongeveer vier groepen hallelujaroepers in het kamp en er was een ziekenhuisschip onderweg. De Scientologists liepen er ook al rond. Die hadden misschien geen gitaren, maar wel veel technieken om de geest boven de materie te verheffen. Gezien het logo van een vulkaan op hun knalgele T-shirts waren ze gespeend van elke ironie.

Die eenentwintigste-eeuwse missionarissen schenen niet te beseffen dat hun boodschap aan dovemansoren was gericht. Met één klik op de Google-knop hadden ze kunnen weten dat de islam hier vanuit het Midden-

Oosten al wortel had geschoten voordat die religie ergens anders tot bloei was gekomen. Meer dan duizend jaar geleden stond Banda Atjeh al bekend als de 'deur naar Mekka'.

Wij zaten opgescheept met het probleem dat die malloten min of meer ongestoord door de stad liepen. Sommigen lieten zich zelfs opzettelijk door het leger beschieten om te kunnen bloggen over hoe heldhaftig ze waren. Wat mij betrof, mochten ze doen wat ze wilden, maar ogen en oren in de stad waren het laatste waaraan wij behoefte hadden terwijl we ons werk daar deden.

De Duitser en de Amerikaan sloegen elkaar nog steeds verbaal om de oren.

'Wat hebben die kerels toch? Ze zouden nog oorlog voeren om een glas bier.'

Onze hoogstpersoonlijke Mongo volgde hun woordenwisseling even geamuseerd als ik. Hij wees met zijn vinger naar de bult in de slaapzak. 'Waarom vraag je dat niet aan Body Beautiful? Het zijn allemaal sukkels. Eenlingen. Het enige wat ze bij elkaar brengt, is dit soort rottigheid.'

BB kwam met een ruk overeind. 'Hoe vaak moet ik het verdomme nog zeggen? Ik ben net zo goed als jullie. Wat heb ik gedaan dat anders is? Dat zal ik jullie vertellen. Ik heb niet tien jaar verklooid op een exercitieterrein. Dat is alles. Ik ben door de selectie gekomen en mijn hele training was precies hetzelfde als die van jullie. Het enige wat jullie kunnen en ik niet, is schoenen poetsen en een deken precies goed leggen. Nou en?'

'Je hebt gelijk.' Mong nam niet de moeite om op te staan. 'En eerlijk gezegd zou ik echt niet weten hoe ik iemand een mobiele telefoon moest verkopen.'

'Bespaar me je klotesarcasme. Waar komt al die stomme militaire training waar jullie zo trots op zijn nou eigenlijk op neer? Niks. Jullie denken dat het leven in de burgerwereld stilstaat, maar ik zal jullie eens wat vertellen. Al die tijd dat jullie het nat en koud hadden als soldaat, en honger hadden, leerde ik hoe de echte wereld in elkaar zit. Ik doe dit omdat ik het wil doen. Jullie doen het omdat jullie niks anders kunnen.' Hij grinnikte even. 'Al die nachten dat jullie het nat en koud hadden, lag ik lekker in mijn warme bed. Dus rot een eind op. Als we terug zijn, zoek ik een baan en ga ik mijn eigen weg.'

Hij draaide zich om en trok zijn slaapzak over zijn hoofd.

Ik weerstond de verleiding om naar hem toe te lopen en zijn perfect gespierde hals uit te wringen. 'Je gaat je gang maar. Maar tot dan toe ben ik de baas en moet je doen wat ik zeg. Is dat duidelijk?'

BB's gemompelde antwoord ging verloren in Mongs snuivende lach en diens woorden: 'Fantastisch! Ik voel me hier al helemaal thuis. We gedragen ons als echte MONGO's.'

Over drie uur zou het donker worden en dan zouden we de stad in gaan

om onze eigen soort humanitaire hulp te verlenen. We zouden gebruikmaken van de chaos van de ramp om een stel vertrouwelijke papieren uit een kantoor in het centrum van de stad te verwijderen of te vernietigen. Als die papieren in de verkeerde handen vielen, zou het energiebedrijf waarvoor we werkten in grote problemen komen. Het laatste wat onze opdrachtgevers wilden, was dat de overheid en het leger ontdekten dat ze overeenkomsten met de separatisten hadden gesloten over toekomstige olie- en gasconcessies.

8

Banda Atjeh was op 26 december Ground Zero geweest. Het had maar 250 kilometer bij het epicentrum van de aardbeving vandaan gelegen en was binnen enkele minuten getroffen door een twintig meter hoge muur van water. Een derde van de stad, 25 vierkante kilometer, was volledig verwoest. Daar lag alleen nog een massa puin, meubelen, auto's, koelkasten en lijken. 30.000 lijken. In veel gevallen waren het kinderen, die niet sterk genoeg waren geweest om weerstand te bieden aan de kracht van de golf. Er waren bijna geen dode dieren. Die hadden blijkbaar geweten wat er zou komen en waren naar hoog terrein gevluht voordat de tsunami er was.

Het kamp lag ongeveer zes kilometer bij de rivier vandaan, de Krueng Atjeh, die de stad in tweeën deelde. Het lag zo dicht bij de zee omdat landinwaarts de wegen nog niet goed waren vrijgemaakt. Het gebouw waar we heen moesten, bevond zich in Kota Radja, een van de negen wijken aan de westkant van de stad.

De NGO's hadden ons gewaarschuwd dat we daar niet heen moesten gaan. Er waren daar plundersaars die in het puin zochten, huishoudelijke artikelen meenamen, auto's wegsleepten en stereo's en tv's op motoren laadden. Als ze dachten dat wij hen zouden aangeven, kon het slecht met ons aflopen.

Tot overmaat van ramp had het politieke conflict ook weer de kop opgestoken. Een paar dagen geleden was er een vuurgevecht tussen het leger en de separatisten geweest. De separatisten hadden hulpverleners overvallen en artsen ontvoerd om hen voor hun eigen mensen te laten zorgen.

Toen we door een labyrint van verwoeste gebouwen van betonblokken en golfplaat reden, met hun verspreid liggende inhoud, zagen we geen andere 4x4's. Iedereen in Atjeh die er een bezat of er een had kunnen stelen, was op de dag na de tsunami regelrecht naar het vliegveld gereden. De NGO's en MONGO's die vanuit de hele wereld naar Atjeh kwamen, betaalden er goudgeld voor, vooral wanneer ze aircos hadden.

Er zat geen aircos in de laatste van de Toyota 4x4's die op het plein voor het luchthavengebouw hadden gestaan. We lieten de ramen dus maar open. Maar met een temperatuur van tegen de dertig graden en een lucht-

vochtigheid van 80 procent was het de vraag of we daar veel mee opscho-
ten. We dreven in het zweet en de luchtstroom die we binnenkregen
bracht de stank van rioolwater en rottend vlees met zich mee.

De elektriciteitskabels lagen op de grond. Zo ver als het oog reikte, flik-
kerde hier en daar licht tussen de puinhopen. Overlevenden zaten bij
kookvuren onder plastic dekzeilen en bereidden de etensresten die ze van
het leger hadden gekocht. Om een vuurtje te kunnen stoken moesten ze
het hout van hun eigen huizen gebruiken.

We zigzagden tussen meubelen door die lukraak over de straat verspreid
lagen. De tsunami had hele vissersdorpen van de kaart geveegd. Zowel
grote stalen schepen als nietige houten zeilbootjes waren door de golf
opgepikt en ver landinwaarts neergeworpen. Twee tweemotorige Cessna's
waren tegen een muur gedrukt, hun neuskegel recht omhoog. Er waren
grote X'en op auto's en huizen gespoten om aan te geven dat er lijken in
lagen. Er was nog geen tijd geweest om ze weg te halen.

Het leger patrouilleerde door de stad, officieel om het plunderen tegen te
gaan, maar waarschijnlijk alleen om zelf ook te plunderen. In een situatie
als deze maakte het niet uit waar ter wereld je was; als je nooit een rooie
cent had gehad, was dit je kans. Mijn oudere broer was ten tijde van de
rellen in Brixton in 1995 op televisie gekomen. Je zag hem uit een etalage
klimmen met een tv onder zijn arm. Op de achtergrond deed een politie-
agent precies hetzelfde.